Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asiantuntijalausunto

7.2.2023

VN/34446/2022
VN/34446/2022-TEM-35

Eduskunta
Lakivaliokunta

Työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijalausunto valtioneuvoston kirjelmästä U 108/2022 vp koskien komission ehdotusta direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta (ihmiskauppa)

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta (U 108/2022 vp).

Kirjelmän mukaan direktiivin muutokset koskevat useita aiheita, joista työ- ja elinkeinoministeriö lausuu kahdesta: ihmiskaupan uhrien tunnistus- ja ohjausjärjestelmästä sekä ihmiskaupan uhrien tarjoamien palvelujen käytön säätämisestä rangaistavaksi.

Ihmiskaupan uhrien tunnistus- ja ohjausjärjestelmä

Kirjelmän mukaan muutettaisiin ihmiskaupan uhrien tunnistamista, auttamista ja tukemista koskevaa direktiivin 11 artiklan 4 kohtaa niin, että tulisi perustaa kansallinen ohjausmekanismi ja nimetä uhrien ohjaamista hoitava kansallinen keskuspiste.

Kirjelmässä todetaan oikein, että ihmiskaupan uhrien auttamista koskeva lainsäädäntö ei nimenomaisesti tunne uhrien ohjaamista hoitavaa kansallista keskuspistettä. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, samoin kuin kirjelmään on kirjattu, että Suomessa ihmiskaupan uhrien palvelut ja niiden rahoitus on jakautunut usealle hallinnonalalle: auttamistoimien järjestämisestä ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, vastaa Joutsenon vastaanottokeskus. Auttamistoimien järjestämisestä ihmiskaupan uhrille, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa, vastaa hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS-yhtymä, jonka alueella hänen kotikuntalaissa tarkoitettu kotikuntansa sijaitsee.

Ehdotusten vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ehdotuksista ei myöskään näytä seuraavan tarvetta perustaa uusia viranomaisia tai muuten muuttaa ihmiskaupan auttamisjärjestelmän rakenteita. On hyvä, että vaikutuksiin on kirjattu, että arviot ovat vielä alustavia, koska kohdan muuttamista koskevat ehdotukset kaipaavat selvennyksiä myös suhteessa kohdassa nykyisin olevaan sääntelyyn.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy esitettyyn valtioneuvoston kantaan.

Ihmiskaupan uhrien tarjoamien palvelujen käytön säätäminen rangaistavaksi

Työperäistä ihmiskauppaa ja hyväksikäyttöä on ehkäisty ja torjuttu poikkihallinnollisesti kuluvalla hallituskaudella muun muassa uhrien asemaa parantavilla lakimuutoksilla, kehittämällä viranomaisten yhteistoimintaa ja koulutusta sekä lisäämällä valvovien viranomaisten toimivaltuuksia ja resursseja. Myös uhrien neuvontaa ja viranomaisviestintää on parannettu.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö PL 32 00023 Valtioneuvosto	 Aleksanterinkatu 4 Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001	 09 1606 2160 +358 9 1606 2160	 kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

Direktiiviehdotuksen mukaan Suomessa tulisi säätää rangaistavaksi myös muuhun hyväksikäyttöön kuin seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskaupan uhrien tarjoamien palveluiden käyttö vähintäänkin tahallisena tehtynä. Keskeisesti rangaistavuuden alan laajentaminen tulisi koskemaan työperäistä ihmiskauppaa, jota katsotaan keskeisesti esiintyvän ravintola-, siivous- ja rakennusaloilla sekä maataloudessa. Ihmiskaupan uhrien palveluiden käytön säätäminen rangaistavaksi voi sisältää U-kirjelmässä kuvattuja ongelmia, erityisesti silloin kun on kyse työperäisestä hyväksikäytöstä. Siksi työ- ja elinkeinoministeriö pitää kannatettavana valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan asiassa on syytä säilyttää kansallinen liikkumavara.

Neuvotteleva virkamies Anna Bruun

Jakelu Lakivaliokunta

Tiedoksi